

מראי מקומות - יומא

מ.ב.

בזה הרי היא צריכה בגדי כהונה, אבל החזון איש (פרה סי' ח') כתב, שממה שאמרו מידי דהוה אמראות נגעים, שזהו המקור של דבר שאינו עבודה וצריך כהן, יש לומר שכשם שבמראות נגעים אין צריך בגדי כהונה ושאר הלכות עבודה, כך גם שחיטת פרה.

ולגבי שחיטת פרו, כתב המקדש דוד (ל"ו, ב', ד"ה והנה זה) שמכל מקום היה לובש בגדי כהונה בשעת השחיטה מדרבנן, וביאר שאף אם מדאורייתא אין צריך בגדי כהונה, אין איסור ללובשם, או משום שמותר ליהנות מהם, או שגם זה הוא מתנאי בית דין.

ד. ולא כל דכן הוא

בסוגיא בזבחים (ד) הוסיפה הגמרא לבא, שאם בקדשי בדק הבית היא עבודה, כל שכן בקדשי מזבח. ובמיוחס להרשב"א במנחות (א) הקשה, שמתחלה השיבו שפרה קדשי בדק הבית היא, ופירש רש"י (ס) שעל כרחק אינה עבודה, אלא גזירת הכתוב היא, ושוב הקשו לו שקדשי מזבח הוא כל שכן, וקשה שהרי אמרו שזו גזירת הכתוב. וזהו מה שהשיב לו, שהוא כמראות נגעים שאינם עבודה, וזה היה תירוץ מתחילה, ומה היה הנידון ביניהם. וביאר, שאף שכוונת התרצן מתחילה היתה שאינה עבודה, המקשן סבר שכוונתו היא שכיון שלא מצינו שהקפידה תורה על כהן לשחיטה בקדשי מזבח, על כרחק שלענין קדשי מזבח אינה עבודה, ורק לענין קדשי בדק הבית היא עבודה. ועל זה הקשה לו, שאם לגבי קדשי בדק הבית עבודה היא, כל שכן לענין קדשי מזבח שיהא עבודה. ותירץ, שמעולם לא היתה דעתו לומר שהיא עבודה לגבי קדשי בדק הבית, אלא כוונתו היתה לומר שאינה עבודה, אלא גזירת הכתוב היא.

ה. שיהא זר שוחט ואלעזר רואה

בגליוני הש"ס הסתפק, האם הכוונה שאפילו זר שוחט ואלעזר רואה, וכל שכן שחיטת אלעזר עצמו כשרה, או שכיון שכתוב 'ושחט אותה לפניו', צריך דוקא שאחר ישחוט, שבדבר שהאדם עצמו עושה, אינו חשוב 'לפניו'.

א. ושל שעיר המשתלח משקל שני סלעים

כתב המשך חכמה (פ' אחרי מות, ט"ז, ל') שיש לפרש את ענין משקל שני הסלעים, על פי מה שכתוב במדרש משלי, שחטא מכירת יוסף נשאר לכל הדורות. ואם כן יש לומר שגם בכפרת יום הכיפורים שבכל שנה יש מקצת כפרה על חטא זה של מכירת יוסף. ובשבת (ס) אמרו, לעולם לא ישנה אדם בין הבנים, שבשביל משקל שני סלעים מילת שנתן יעקב ליוסף נתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים, ולכך מביאים הלשון לשעיר המשתלח הוא במשקל שני סלעים דוקא.

ב. והוא יומא נח נפשיה דרביא בר קיסי

דייק הרש"ש מדברי רש"י, ש'ההוא יומא' היינו אותו היום שנחלקו רבי שמעון בן חלפתא וחכמים. והקשה על זה הרש"ש, שלכאורה רביא בר קיסי אמורא היה, ואם כן לא יתכן שהיה בזמן רבי שמעון בן חלפתא וחכמים. לכך פירש הרש"ש ש'ההוא יומא' היינו אותו היום שאמר רבי ירמיה מדפתי לרבינא.

ג. אתמר שחיטת פרה ופרו רב ושמואל

חד אמר פרה פסולה פרו כשר וכו'

כתב הגבורת ארי, שיש חילוק בין פסול פרו לפסול פרה, וגם בין כשר שאמרו על פרו ועל כשרה שאמרו בפרה. החילוק בדין כשר הוא, שאם שחיטת פרה כשרה, ממילא היא כשרה לכתחילה, כיון שלא נאמר חוקה על שחיטה, ו'ושחט אותה לפניו' היינו זר שוחט ואלעזר רואה. אבל בפרו, שאפילו כהן הדיוט אין לו לשחוט לכתחילה, שהרי כתוב 'אהרן', ודאי אינו כשר אלא בדיעבד. והחלוק בדין הפסול הוא, שאם שחיטת זר בפרה פסולה, הרי זה כשאר עבודות צריך בגדי כהונה ורחיצת ידים ורגלים, אבל שחיטת פרו של כהן גדול אם פסולה בזה, זהו משום שיש בה דין בעלים, שהקפידה התורה שהבעלים ישחטו (וכמו שכתבו התוספות בשם הר"י קלצון), ואם כן אין ראייה שיש בה כל דיני עבודה.

ובתוספות ישנים כאן כתבו, שאכן אם שחיטת פרה פסולה